

Tableau vivant

LEVENDIGE BEELDEN IN HISTORISCHE CONTEXT

Havo-4 aan de slag met 'abolitionisme' en 'standensamenleving'.

Beeldbronnen bezorgen leerlingen grijze haren. Ze weten wel dat de tekenaar of schilder een boodschap wil overbrengen, maar herkennen de symbolen of technieken die daarvoor gebruikt worden vaak niet. Het maken van een tableau vivant kan daar verandering in brengen.

Wat?

Het tableau vivant is een goede werkvorm om het inlevingsvermogen van leerlingen te vergroten. Bovendien worden leerlingen zich impliciet bewust van het feit dat beeldbronnen vaak geregisseerd zijn en dus bijna altijd een bepaalde boodschap in zich dragen. Tableau vivant betekent letterlijk 'levend beeld'. De bedoeling is dat leerlingen een bestaande of zelfbedachte afbeelding (compositie) in levende lijve namaken.

Voor wie?

Alle niveaus

Doel

Dit klinkt als een vrolijke verkleedpartij en daarin schuilt ook direct het gevaar. Leerlingen die een tableau vivant van Bonifatius bij de Donar-eik maken, komen al snel bij - ik citeer een leerling - 'rellende Friezen' uit die zich als een soort voetbalhooligans over de zendeling ontfermen. Om dat te voorkomen, moet de leraar het doel van de opdracht duidelijk aangeven en een paar voorwaarden stellen. Het doel van een tableau vivant is het namaken van een afbeelding of uitbeelden van een historische gebeurtenis. Een afbeelding spreekt niet, bevat weinig tekst en moet toch duidelijk zijn. Het gaat dus om een weloverwogen compositie, sprekende gezichtsuitdrukkingen, passende lichaamshouding en symboliek. Vooraf moeten leerlingen dus schetsjes maken en goed afspreken wie welke positie in het beeld inneemt, hoe die persoon kijkt en welke houding deze aanneemt. Vergelijk het met een schilder die vooraf studies maakt of een fotograaf die op zoek is naar de juiste pose bij zijn model.

Tijdvak

Alle tijdvakken

◀ Dit groepje uit havo-4 kreeg geen goed cijfer. Hier staat een geestelijke met het Christusbeeld in de hand te juichen bij weer een slachtoffer onder de guillotine. 'Oeps, foutje,' zei een lid van het groepje.

Instructie

Het maken van een goede compositie kan niet zonder voorkennis. Als het om het Schrikbewind gaat, moeten leerlingen weten wie Robespierre was, hoe zij de drie standen uit kunnen beelden, welke symbolen daarbij horen en dat de Jakobijnen ook tegenstanders hadden (je zou immers anti-Jakobijnse propaganda kunnen uitbeelden). Het opstellen van een begrippenlijst of het maken van een samenvatting van de paragraaf uit het hoofdstuk, eventueel aangevuld met informatie uit de mediatheek is daarom een essentieel onderdeel van de opdracht.

Wat levert het op?

Als eindproduct is alleen een foto niet voldoende. Het groepje moet een verantwoording schrijven bij het beeld dat zij gemaakt hebben. Daarin moeten zij de historische context schetsen en de trucjes noemen die zij hebben toegepast om hun afbeelding inhoud te geven.

Ervaringen

De ervaringen met het tableau vivant zijn goed. Natuurlijk

zitten er in iedere klas wat nurkse types die 'echt niet in zo'n Romeins rokje' gaan lopen, maar de meerderheid werkt er met plezier aan. Pertinente dienstweigeraars zou je als man of vrouw 'achter de schermen' aan kunnen stellen. Zij zijn dan verantwoordelijk voor het ontwerp van de compositie en de verantwoording achteraf. De ervaring leert dat gaandeweg slechts een enkeling echt niet mee wil doen.

Waarom?

Het tableau vivant is geen nieuwe werkvorm en al helemaal niet door mij bedacht. Wel is het een werkvorm die relatief eenvoudig is uit te voeren en effectief blijkt. Als leerlingen dit een keer in de onderbouw en een keer in de bovenbouw doen, kun je altijd terugverwijzen: 'Weten jullie nog dat je moest uitbeelden hoe Bonifatius de Friezen ging bekeren? Toen moesten jullie trucjes uithalen om te laten zien dat hij christelijk was en om te laten zien dat die Friezen dat niets vonden. Nu zien we een plaatje over de Franse Revolutie. De tekenaar heeft ook trucjes toegepast om duidelijk te maken wie de opstandelingen zijn en welke ideeën zij hebben.'

Daan Schuijt, Fioretticollege, Lisse